

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова Приймальної комісії
ЧНУ ім. Петра Могили
Леонід КЛИМЕНКО
«27 жовтня» 2024 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на перший курс другого (магістерського) рівня вищої освіти
на спеціальність
032 «Історія та археологія»

Миколаїв – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо засад дисциплін «Археологія та антропологія», «Історія України», «Всесвітня історія», «Джерелознавство та українська історіографія», «Етнологія», «Історичне краєзнавство» з урахуванням історичного досвіду і сучасних реалій вітчизняної науки, засвоєння закономірностей історичного розвитку; формування знань основних дат, подій та історичних особистостей; вихованню громадянської свідомості, гідності, честі в гармонійному поєднанні національних і загальнолюдських цінностей, утвердженню ідеалів гуманізму, демократії, добра і справедливості.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб:

1. Перевірити відповідність знань і умінь вступників програмовим вимогам, отриманих ними в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

2. Оцінити ступінь підготовленості вступників до подальшого навчання у вищому навчальному закладі за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр».

Вступник повинен знати:

- основні політичні, соціально-економічні, культурні події;
- зміст, учасників і наслідки історичних подій;
- факти біографії і діяльності історичних осіб, структур та організацій;
- зміст історичних джерел, документів, творів, пам'яток культури;
- зміст історичних понять і термінів.

Вступник повинен вміти:

- визначати хронологічні межі соціально-економічних та політичних подій, їх зміст та послідовність;
- визначати передумови, причини, наслідки та особливості історичних подій, явищ і процесів;
- встановлювати причино-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися й відбуваються в житті людства;
- порівнювати різноманітні події і процеси в історії України та у всесвітній історії;
- визначати й аналізувати періоди прогресу, застою і регресу в політиці та економіці;
- застосовувати набуті знання в аналізі подій сьогодення;

- розкривати роль особистості в історії;
- коментувати різні погляди на історичні події, факти, персоналії;
- аргументовано відстоювати власну думку й позицію щодо історичних подій, фактів, персоналії;
- інтегрувати явища національної культури в контексті європейської та світової культури.

Фахове вступне випробування включає такі модулі дисциплін:

1. Модуль 1 «Археологія та антропологія».
2. Модуль 2 «Історія України».
3. Модуль 3 «Всесвітня історія».
4. Модуль 4 «Джерелознавство та Українська історіографія».
5. Модуль 5 «Етнологія».
6. Модуль 6 «Історичне краєзнавство».

Модулі характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності 032 «Історія та археологія», а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння бакалаврів, що вступають на перший курс другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія».

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей у майбутніх фахівців у галузі історії, археології, джерелознавства, історіографії, етнології, краєзнавства та споріднених наук. У процесі його проведення абітурієнти повинні показати навички та вміння досліджувати історичні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах сучасності.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Модуль 1 «Археологія та антропологія»

Тема 1. «Археологічна наука, її предмет та завдання».

Тема 2. «Найдавніше населення на території України. Палеолітична доба».

Тема 3. «Мезолітична доба. Криза мисливського господарства».

Тема 4. «Неолітична доба. Формування і розвиток відтворюючих форм господарства».

Тема 5. «Мідний вік (енеоліт)».

Тема 6. «Бронзовий вік».

Тема 7. «Передскіфський час».

Тема 8. «Скіфські старожитності».

Тема 9. «Сарматські старожитності».

Тема 10. «Античні рабовласницькі міста-держави Північного Причорномор'я».

Тема 11. «Давні слов'яни на рубежі ер».

Тема 12. «Давні слов'яни у пізньоримський час. Початок епохи Великого переселення народів».

Тема 13. «Археологічні культури слов'ян другої половини I тис. н. е.».

Тема 14. «Археологічні старожитності східних слов'ян IX – початку XIV ст.».

Тема 15. «Пам'ятки середньовіччя. Козацькі пам'ятки».

Тема 16. «Предмет та завдання фізичної антропології. Історія антропологічної науки».

Тема 17. «Еволюційна антропологія».

Тема 18. «Морфофізіологія людини».

Тема 19. «Етнічна антропологія».

Тема 20. «Пігментація: колір шкіри, колір волосся, колір очей».

Тема 21. «Археологічні культури мезоліту».

Тема 22. «Посткраніальний скелет. Формування кісток черепа. Основні точки на черепі. Загальна форма черепа. Розміри черепа обличчя. Відділи черепа обличчя. Зуби».

Тема 23. «Проблема праатьківщини людства».

Тема 24. «Біологічні передумови формування людини».

Тема 25. «Гомо еректус: огляд знахідок, особливості морфології і життєдіяльності».

Тема 26. «Поняття «раса», «популяція», «мінливість», «поліморфізм».

Тема 27. «Чинники расоутворення. Центри та етапи расоутворення».

Тема 28. «Австралопітеки – безпосередні попередники людини».

Тема 29. «Проблема походження людських рас – моногенізм і полігенізм».

Тема 30. «Ізоляція і політипія».

Питання для підготовки з модулю 1

1. Археологічні пам'ятки та археологічна культура.
2. Критерії археологічної періодизації кам'яного віку.
3. Техніка обробки каменю та її еволюція.
4. Найдавніші пам'ятки на території України та проблема заселення її людиною. Мустьєрська епоха.
5. Перехід до сучасного клімату фауни і флори.
6. Розквіт мікролітичної техніки. Повсюдне розповсюдження луку та стріл.
7. Скотарські та землеробсько-скотарські культури мідного віку України.
8. Відкриття бронзи, технологія мідно-бронзового лиття. Становлення металургії та гірничої справи.
9. Племена бронзового віку Лівобережної України. Племена бронзового віку Правобережної України.
10. Поняття про залізний вік. Перевага заліза перед усіма іншими металами. Поява перших залізних виробів у Старому Світі.
11. Кіммерійські племена: історичні свідчення про них та археологічні пам'ятки на території України. Характеристика пам'яток.
12. Найдавніші скіфські кургани на території України. Царські кургани скіфів.
13. Археологічні пам'ятки черняхівської культури. Початок епохи Великого переселення народів.
14. Поняття «антропологія» в світовій науки. Місце антропології в системі наук.
15. Предмет фізичної антропології. Зародження антропологічних знань.
16. Загальна еколого-географічна і морфофізіологічна характеристика приматів. Людина як примат.
17. Основні етапи еволюції приматів. Еволюція гоміноїдів. Пізні етапи еволюції гоміноїдів.
18. Перші представники роду Гомо в Східній Африці – Гомо габіліс. Чинники і критерії гомінізації.
19. Гомо неандерталенсис – розселення і особливості морфології.
20. Неандертальська проблема і питання формування людини сучасного типу – Гомо сапієнс сапієнс.
21. Час і місце виникнення людини сучасного типу. Гіпотези моно- і поліцентризму.
22. Вибір розділювальних ознак. Методика вимірів та описів антропометричних ознак.
23. Шкіра: будова, рельєф.
24. Волосся: будова, зміна волосяного покриву, ріст, форма, третинний волосяний покрив.
25. Розміри тіла. Антропометричні точки. Довжина тіла. Вага тіла. Пропорції тіла.
26. М'які тканини обличчя. Очна область. Ніс. Губи. Вуха.
27. Місткість мозкової коробки.

28. Морфологічний опис «великих» рас.
29. Географічне розповсюдження і характеристика основних антропологічних типів.
30. Міграція та мігранти у людини. Адаптація і антропологічні особливості. Метисація і генний дрейф як чинники мінливості.

Модуль 2 «Історія України»

- Тема 1.** «Основні проблеми історії України давнього часу».
- Тема 2.** «Античні держави Північного Причорномор'я».
- Тема 3.** «Княжа доба в історії України».
- Тема 4.** «Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава Мудрого та їх наступників».
- Тема 5.** «Україна в період політичної роздробленості Київської Русі».
- Тема 6.** «Галицько-Волинська держава».
- Тема 7.** «Велике князівство Литовське, Руське і Жемантійське».
- Тема 8.** «Українські землі в складі Речі Посполитої».
- Тема 9.** «Люблінська унія і утворення Речі Посполитої».
- Тема 10.** «Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія».
- Тема 15.** «Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.)».
- Тема 16.** «Українські землі у першій половині XVII ст. Національна революція під проводом Богдана Хмельницького».
- Тема 17.** «Політичне становище України у 60-80-ті рр. XVII ст. Руїна».
- Тема 18.** «Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.».
- Тема 19.** «Українська держава за гетьманування Івана Мазепи».
- Тема 20.** «Соціально-економічний і політичний розвиток Лівобережної і Правобережної України, Слобожанщини у XVIII ст. Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі».
- Тема 21.** «Українські землі у складі Російської імперії (XVIII – початок XX ст.)».
- Тема 22.** «Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (XVIII – початок XX ст.)».
- Тема 23.** «Україна в роки революції 1905–1907 рр.».
- Тема 24.** «Україна напередодні і в роки Першої світової війни».
- Тема 25.** «Українська національно-демократична революція (1917–1921 рр.)».
- Тема 26.** «Україна в 1920–1930-ті рр.».
- Тема 27.** «Україна в роки Другої світової війни».
- Тема 28.** «Українська РСР в другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.».
- Тема 29.** «Україна у перебудовний період».
- Тема 30.** «Українська незалежна держава».

Питання для підготовки з модулю 2

1. Найдавніші племена і держави на території України.
2. Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї.
3. Походження Київської Русі.
4. Піднесення та розквіт Київської Русі. Володимир Великий та Ярослав Мудрий.
5. Русь-Україна в період політичної роздробленості: причини і наслідки.
6. Правління Володимира Мономаха.
7. Боротьба Русі-України з монголо-татарською навалою.
8. Галицько-Волинська держава.
9. Литовсько-Руська держава: формування, устрій, суспільно-політичні відносини.
10. Польська експансія та політичні зміни на українських землях у другій половині XIV – першій половині XVII ст. Люблінська унія та її наслідки для українських земель.
11. Берестейська церковна унія та її наслідки для українського суспільства.
12. Зародження українського козацтва: причини та сутність. Запорізька Січ – вільна козацька республіка.
13. Причини, характер та рушійні сили національно-визвольних змагань українського народу під проводом Богдана Хмельницького.
14. Період «Руїни» на українських землях.
15. Гетьманування Івана Мазепи. Полтавська катастрофа.
16. Пилип Орлик – гетьман України в еміграції. Конституція 1710 р.
17. Поступове обмеження та ліквідація Російською державою автономного устрою Гетьманщини, Слобожанщини, Запорізької Січі (XVIII ст.).
18. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
19. Соціально-економічне та політичне становище західноукраїнських земель наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
20. Реформи в Російській імперії другої половини XIX ст. та їх наслідки для України.
21. Революція 1905–1907 рр. у Російській імперії та Україна.
22. Українські землі в роки Першої світової війни.
23. Українська революція 1917–1921 рр.
24. Створення Союзу РСР. Україна в 1920–1930-ті рр.
25. Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.).
26. Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.).
27. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.).
28. Суперечливість перебудовних процесів в Україні. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
29. Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України.
30. Україна в умовах незалежності: політичне, економічне, міжнародне становище.

Модуль 3 «Всесвітня історія»

Тема 1. «Архаїчна Греція в VIII–VI ст. до н. е.».

Тема 2. «Греція класичного періоду, в епоху еллінізму та в V–IV ст. до н. е.».

Тема 3. «Держава Олександра Македонського».

Тема 4. «Рання Римська республіка (509 р. – III ст. до н. е.) та пізня Римська республіка (III ст. – 30 рр. до н. е.)».

Тема 5. «Римська імперія. Пізня Римська імперія (домінат). Падіння Західної Римської імперії».

Тема 6. «Утворення варварських держав на території Західної Римської імперії».

Тема 7. «Західна Європа у IX–XI ст.».

Тема 8. «Німеччина та Італія в IX–XI ст.».

Тема 9. «Хрестові походи».

Тема 10. «Франція в XI–XV ст.».

Тема 11. «Іспанія та Португалія в XI–XV ст.».

Тема 12. «Візантія в XI–XV ст.».

Тема 13. «Раннє Відродження та гуманізм в Італії».

Тема 14. «Німеччина в XVI – на початку XVII ст. Реформація».

Тема 15. «Буржуазна революція в Нідерландах».

Тема 16. «Англійська революція середини XVII ст.».

Тема 17. «Англійські колонії в Північній Америці. Війна за незалежність і створення США».

Тема 18. «Європейська культура XVII–XVIII ст.».

Тема 19. «Міжнародні відносини і колоніальна політика у другій половині XVII–XVIII ст.».

Тема 20. «Французька революція кінця XVIII ст.».

Тема 21. «Франція у роки консульств і Першої імперії (1799–1814 рр.)».

Тема 22. «Росія з найдавніших часів до кінця XVIII ст.».

Тема 23. «Країни Європи та Америки у 1789–1860-х рр.».

Тема 24. «Міжнародні відносини в 20–60-ті рр. XIX ст. Колоніальна політика».

Тема 25. «Європа і Америка в останній третині XIX ст. і на початку XX ст. (до 1914 р.)».

Тема 26. «Російська імперія в XIX – на початку XX ст.».

Тема 27. «Історія Росії від революції до революції (1905–1917 рр.)».

Тема 28. «Перша світова війна 1914–1918 рр.».

Тема 29. «Радянській Союз у 1920–1980-ті рр.».

Тема 30. «Міжнародні відносини між двома світовими війнами».

Тема 31. «Наука і культура країн Європи і Америки між двома світовими війнами».

Тема 32. «Країни Європи і Північної Америки в період післявоєнної нестабільності (1918–1929 рр.)».

Тема 33. «Індустріальні країни Європи і Америки у 1933–1939 рр.: пошуки виходу з кризи. Реформізм».

Тема 34. «Країни Європи і США у Другій світовій війні».

Тема 35. «СРСР у період “перебудови” (1985–1991 рр.). Розпад СРСР».

Питання для підготовки з модулю 3

1. Афіньська та Спартанська держави.
2. Хронологія, перебіг та наслідки греко-перських війн.
3. Утворення та розвиток імперії Олександра Македонського.
4. Соціально-економічний та політичний устрій Римської Республіки.
5. Правління Гай Юлія Цезаря.
6. Франкська держава.
7. Англосаксонське суспільство.
8. Візантія до XI ст.
9. Середньовічна культура в країнах Західної Європи (V–XIV ст.).
10. Виникнення капіталістичних відносин у Західній Європі. Великі географічні відкриття.
11. Реформація у Німеччині.
12. Реформація у Швейцарії.
13. Англія у XVI – на початку XVII ст.
14. Франція у XVI – на початку XVII ст.
15. Тридцятирічна війна.
16. Перша (1642–1646 рр.) і друга (1648 р.) громадянські війни в Англії та їх наслідки. Характер, рушійні сили, наслідки та історичне значення англійської революції.
17. Режим протекторату О. Кромвеля та його падіння (1653–1659 рр.). Реставрація монархії.
18. Війна за незалежність і створення США.
19. Феодально-абсолютистський лад у Франції другій половині XVII – XVIII ст. Французьке просвітництво, його характерні риси.
20. Феодально-абсолютистський лад в Італії (друга половина XVII – XVIII ст.). Італійське просвітництво, його особливості (друга половина XVII – XVIII ст.).
21. Феодально-абсолютистський лад у Німецьких державах (друга половина XVII – XVIII ст.). Німецьке просвітництво, його особливості (друга половина XVII – XVIII ст.).
22. Держава австрійських Габсбургів (друга половина XVII – XVIII ст.).
23. Феодально-абсолютистський лад в Іспанії (друга половина XVII – XVIII ст.). Іспанське просвітництво (друга половина XVII – XVIII ст.).
24. Вестфальський мир 1648 р. і його значення для подальшої долі християнської церкви у Європі. Зміни в системі міжнародних відносин у другій половині XVII ст.
25. Англія, Німецькі держави, Монархія Габсбургів, Італія, Іспанія в період 1789–1815 рр.

26. Створення «віденської системи» і Священного союзу.
27. Англія, Франція, Австрійська імперія у 1815–1850 рр. США і Канада (кінець XVIII – 60-ті рр. XIX ст.).
28. Версальсько-Вашингтонська система, її історичні наслідки. Характер міжнародних відносин у 1930-х рр.
29. Особливості світової економічної кризи у Великій Британії, Франції, Італії, Німеччині та революція 1931–1939 рр. в Іспанії: причини, характер, періодизація.
30. Типологічні характеристики фашизму. Німеччина під владою нацистів.
31. Виникнення СРСР. Радянська держава в 1922–1939 рр.
32. Соціально-економічне та політичне становище СРСР напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецький пакт про ненапад та секретний додатковий протокол.
33. Радянський Союз у 1964–1985 рр.
34. СРСР в період «перебудови» (1985–1991 рр.).
35. Розпад СРСР. Створення Співдружності незалежних держав.

Модуль 4 «Джерелознавство та українська історіографія»

- Тема 1.** «Предмет джерелознавства».
- Тема 2.** «Історія становлення і розвитку джерелознавства як науки».
- Тема 3.** «Поняття історичного джерела».
- Тема 4.** «Класифікація історичних джерел».
- Тема 5.** «Речові джерела».
- Тема 6.** «Зображальні джерела».
- Тема 7.** «Усні джерела».
- Тема 8.** «Лінгвістичні джерела».
- Тема 9.** «Писемні джерела».
- Тема 10.** «Джерела Давньоруського періоду».
- Тема 11.** «Джерела з історії України Польського, Литовського походження та Козацької держави».
- Тема 12.** «Актові та діловодні документи російських та австрійських органів державного управління XVIII – початку XX ст.».
- Тема 13.** «Періодика як вид історичного джерела».
- Тема 14.** «Мемуари як історичне джерело».
- Тема 15.** «Українські законодавчі документи XX – початку XXI ст.».
- Тема 16.** «Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел».
- Тема 17.** «Теорія та методологія історіографії».
- Тема 18.** «Понятійний апарат історіографії».
- Тема 19.** «Українська історична думка від давніх часів до середини XIII ст.».
- Тема 20.** «Українське літописання XIV–XVII ст.».
- Тема 21.** «Гуманістична історіографія України».

Тема 22. «Українська історична думка XVIII ст.».

Тема 23. «Історичне письменство в Україні XVIII – початку XIX ст.».

Тема 24. «Антикварний напрям в українознавстві XVIII ст.».

Тема 25. «Українська історіографія XIX – початку XX ст. у контексті національного відродження в Україні».

Тема 26. «Початкова стадія української історіографії (кінець 1890-х – 1914 рр.)».

Тема 27. «Українська історіографія як галузь наукового дослідження (1914–1923 рр.)».

Тема 28. «Українська історіографія на переломі: від окремої галузі до наукової дисципліни (початок 1920-х – середина 1950-х рр.)».

Тема 29. «Українська історіографія кінця 50-х – початку 80-х рр. XX ст.: у пошуках власної ідентифікації».

Тема 30. «Українська історіографія доби другого інтелектуального ренесансу (друга половина 1980-х рр. – до сьогодні)».

Питання для підготовки з модулю 4

1. Визначення понять «джерело», «першоджерело», «вторинне джерело».
2. Класифікація історичних джерел.
3. Речові джерела.
4. Зображальні джерела.
5. Усні джерела.
6. Лінгвістичні джерела.
7. Писемні джерела.
8. Періодика як вид історичного джерела.
9. Наративні джерела.
10. Відомості про Україну в творах давньогрецьких та західноєвропейських авторів.
11. Джерела Давньоруського періоду.
12. Польські та литовські джерела з історії України.
13. Джерела з історії України Козацької держави.
14. Російські та австро-угорські органи державного управління в Україні.
15. Джерела з вивчення історії України XX – початку XXI ст.
16. Поняття «історіографія». Понятійний апарат історіографії.
17. Історичні погляди мислителів Київської Русі.
18. Розвиток історичних знань у Галицько-Волинській державі.
19. Історична думка українців литовсько-польської доби.
20. Українська історична думка XVIII–XIX ст.
21. Історичне письменство в Україні XVIII – початку XIX ст.
22. Барокова історична повість: козацькі літописи Самовидця, Г. Граб'янки, С. Величка, Я. Лизогуба.
23. Антикварний напрям в українознавстві XVIII ст.
24. Українська історіографія XIX – початку XX ст. у контексті національного відродження в Україні.

25. Розвиток української історіографії в роки національно-визвольних змагань 1917–1920 рр.
26. Українознавчі осередки історичної науки в Західній Україні та в еміграції в 1920–30-ті рр.
27. Розвиток української історіографії у межах тоталітарної системи радянської історичної науки.
28. Розвиток української історіографії наприкінці 1950-х – на початку 1980-х рр.
29. Розвиток української історіографії в другій половині 1980-х – 1990-ті рр.
30. Сучасні завдання курсу української історіографії.

Модуль 5 «Етнологія»

Тема 1. «Етнологія як наука».

Тема 2. «Історія етнологічної думки».

Тема 3. «Становлення української етнології».

Тема 4. «Історія української етнології XVIII–XXI ст.».

Тема 5. «Етнічна картина світу. Класифікація народів світу».

Тема 6. «Народи Австралії та Океанії».

Тема 7. «Народи Азії та Африки».

Тема 8. «Народи Америки та Європи».

Тема 9. «Проблема українського етногенезу».

Тема 10. «Особливості матеріальної культури українців».

Тема 11. «Феномен духовної культури українців».

Тема 12. «Етнорегіональна строкатість України».

Тема 13. «Українці в світі».

Тема 14. «Етнопсихологія українців».

Тема 15. «Етнологія релігії».

Питання для підготовки з модулю 5

1. Становлення етнології як науки.
2. Сучасна етнологія. Постмодернізм та найновіші етнологічні концепції.
3. Розвиток української етнології у XIX–XXI ст.
4. Етнічне розселення народів та етнічні міграції.
5. Географічна та антропологічна класифікація.
6. Особливості етнолінгвістичної класифікації.
7. Релігійна структура населення світу та класифікація за релігійною належністю.
8. Антропологічний тип, мовні групи, побут, суспільна організація, традиційні заняття, вірування народів Австралії та Океанії.
9. Загальна характеристика азійського регіону та його народів.
10. Характеристика народів Африки.

11. Етногенез та етнічна історія Америки.
12. Етнічна характеристика та антропологічний склад народів Європи.
13. Західні та південні слов'яни: етнічна історія.
14. Концепції етногенезу українців.
15. Особливості історичного, соціального, економічного й культурного життя населення різних історико-етнографічних регіонів України.

Модуль 6 «Історичне краєзнавство»

Тема 1. «Заселення та освоєння території Миколаївщини до російської колонізації».

Тема 2. «Колонізація території Миколаївщини царським самодержавством. Миколаїв феодальної доби».

Тема 3. «Розвиток Миколаївщини в умовах зародження і генезису капіталізму (1861–1917 рр.)».

Тема 4. «Миколаївщина часів національно-демократичної революції в Україні (1917–1920 рр.), міжвоєнний період (1921 – червень 1941 рр., роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)».

Тема 5. «Миколаївщина у повоєнний період, роки «застою» й перебудови (1945–1991 рр.)».

Тема 6. «Миколаївщина часів незалежності України (1991–2021 рр.)».

Тема 7. «Краєзнавство як наука».

Тема 8. «Зародження і розвиток краєзнавчого руху в Україні».

Тема 9. «Напрямки історико-краєзнавчих досліджень».

Тема 10. «Методи історико-краєзнавчих досліджень».

Питання для підготовки з модулю 6

1. Найдавніші люди на території області (кам'яний вік, мідно-кам'яна доба, епоха бронзи й залізна).
2. Миколаївщина у період Київської та Галицько-Волинської держав.
3. Територія Миколаївщини у складі Литви та Польщі. Козацтво.
4. Виникнення й розвиток Миколаєва наприкінці XVIII – у XIX ст.
5. Миколаївщина у XX ст.: політичний, соціально-економічний та культурний розвиток.
6. Миколаївщина XXI ст.: здобутки та перспективи.
7. Історія краєзнавчого руху в Україні. Етапи розвитку.
8. Історія краєзнавства в Миколаївській області.
9. Діяльність Всеукраїнської спілки краєзнавців.
10. Краєзнавчі дослідження на Миколаївщині.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 3,33 бали. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 100 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3,3	6,7	10	13,3	16,7	20	23,3	26,6	30	33,3
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
36,6	40	43,3	46,6	50	53,3	56,6	60	63,6	66,6
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
70	73,3	76,6	79,9	83,3	86,6	90	93	96,6	100

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Археологія та антропологія

1. Археологія України / За ред. Л. Л. Залізняка. Київ: Либідь, 2005.
2. Археологія Української РСР. У 3 т. Київ, 1971–1975.
3. Археологія Української РСР. У 3 т. Київ, 1985–1986.
4. *Винокур І. С., Телєгін Д. Я.* Археологія України. Київ: Вища школа, 2004.
5. *Ланін В. В.* Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Київ, 1996.
6. *Сегеда С.* Антропологія. Київ, 2001.
7. *Чмихов М. О., Шилов Ю. О., Корнієнко П. Л.* Археологічні дослідження курганів. Київ, 1989.
8. *Шовкопляс І. Г.* Основи археології. Київ: Вища школа, 1972.

Історія України

1. *Бойко О. Д.* Історія України: Навч. посіб. Київ: Академвидав, 2005. 688 с.
2. *Борисенко В. Й.* Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ ст.: Навч. посібник для студ. вузів. Київ: Либідь, 1998. 615 с.
3. *Гончарук П. С.* Історія України: з давніх часів до початку ХХ століття: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Вид-во КСУ, 2004. 524 с.
4. Історія України: курс лекцій / В. М. Щербатюк, Є. С. Дурнов, О. В. Кузьминець, Н. Ю. Романишин, О. В. Шкуратенко, Д. І. Курас. Київ: Фенікс, 2014. 376 с.
5. Історія України: навч. посіб. / М. В. Лазарович. Київ: Знання, 2011. 683 с.

6. *Калініченко В., Рибалка І.* Історія України: Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. 628 с.
7. *Кормич Л., Багацький В.* Історія України: Підручник. Київ: Алерта, 2006. 412 с.
8. *Король В. Ю.* Історія України: Навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2005. 496 с.
9. *Левцицька Н. М.* Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: навч. посібник. Київ: Кондор, 2012. 424 с.
10. *Субтельний О.* Україна: історія. Київ: Либідь, 1992. 512 с.
11. *Шевчук В. П., Тараненко М. Г.* Історія української державності. Київ: Либідь, 1999. 477 с.
12. *Яковенко Н. М.* Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Генеза, 2001. 532 с.

Всесвітня історія

1. *Балух В. О.* Візантиністика: курс лекцій. Чернівці: Книги, 2006. 606 с.
2. *Балух В. О.* Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т. 1. Стародавня Греція: Підручник. Чернівці: ТОВ «Вид-во «Наші книги», 2007. 656 с.
3. *Балух В. О.* Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т. 2. Стародавній Рим: Підручник. Чернівці: ТОВ «Вид-во «Наші книги», 2008. 848 с.
4. *Балух В., Коцур В.* Історія середніх віків: У 2-х т. Т. 1. Раннє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: ТОВ «Вид-во «Наші книги», 2009. 496 с.
5. *Балух В., Коцур В.* Історія середніх віків: У 2-х т. Т. 2. Високе і пізнє Середньовіччя: курс лекцій. Чернівці: ТОВ «Вид-во «Наші книги», 2010. 616 с.
6. *Войтович Л., Козак Н., Овсінський Ю., Чорний М.* Medium aevum; Середні віки. Підручник для історичних спеціальностей ВУЗів / За ред. Л. В. Войтовича. Львів: Тріада Плюс, 2010. 502 с.
7. *Газін В. П.* Всесвітня історія XX ст.: Навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2004. 156 с.
8. *Голованов С. О.* Всесвітня історія. Навчальний посібник для вузів. Київ: Каравела, 2002. 272 с.
9. *Гончар Б. М., Козицький М. Ю., Мордвінцев В. М., Слюсаренко А. Г.* Всесвітня історія: Навч. посіб. Київ: Знання, 2002. 565 с.
10. *Даниленко В. М., Кокін С. А.* Всесвітня історія: Хронологія основних подій. Київ: Либідь, 1997. 264 с.
11. *Дейвіс Н.* Європа. Історія. Київ, 2000.
12. *Історія європейської цивілізації. Греція / За ред. У. Еко.* Київ: Вид-во «Фоліо». 2016. 1230 с.
13. *Історія європейської цивілізації. Рим / За ред. У. Еко.* Київ: Вид-во «Фоліо». 2017. 1040 с.
14. *Історія Росії (з найдавніших часів до кінця XVIII століття): навч. посіб. /*

- автор-уклад. В. М. Мордвінцев. Київ: Знання, 2013.
15. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
 16. *Каппелер А.* Росія як поліетнічна імперія: Виникнення. Історія. Розпад. Львів, 2005.
 17. *Кіпалер Г., Хільгеман В.* Всесвітня історія / Під ред. А. Г. Слісаренко, О. Ф. Іванова. Київ: Знання-Пресс, 2001. 631 с.
 18. *Коріненко П. С.* Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945 рр.): навчальний посібник для студ. іст. спец. вищих навч. закл. Тернопіль : Астон, 2003. 384 с.
 19. *Крижанівська О. О., Крижанівський О. П.* Історія середніх віків: Вступ до історії західноєвропейського середньовіччя : курс лекцій. Навчальний посібник для вузів. Київ: Либідь, 2004. 368 с.
 20. *Малий В. В.* Історія народів Росії (1861 р. – початок ХХ ст.): навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. 464 с.
 21. *Малий В. В.* Історія народів Росії ХІХ століття (до 1861 року): навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. 384 с.
 22. Нариси історії Росії / За заг. ред. О. О. Чубар'яна. Київ: Ніка-Центр, 2007.
 23. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2013): навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. П. Іваницька. Київ: Слово, 2014. 1052 с.
 24. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1945 р. – початок ХХІ ст.): навч. посіб. для студентів ВНЗ / Баран З. А. та ін.; за ред. Михайла Швагуляка. Львів: Тріада плюс, 2015. 705 с.
 25. *Орлова Т. В.* Всесвітня історія. Історія цивілізацій: навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 446 с.
 26. *Острогорський Г.* Історія Візантії. Львів: Літопис, 2002. 587 с.
 27. *Полещук Т.* Історія Росії ХІХ – початку ХХ ст. Львів: ПАІС, 2008.
 28. *Рибак І. В.* Історія народів Росії нової доби (початок ХІХ – ХХ ст.): навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 216 с.
 29. *Рибак І. В.* Новітня історія Росії радянської доби (1917–1991 рр.): навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 287 с.
 30. *Рубель В. А.* Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. Київ: Аквілон-Прес, 1997. 256 с.
 31. *Рубель В.* Історія середньовічного Сходу: курс лекцій. Київ: Либідь, 1997. 462 с.
 32. *Шпорлюк Р.* Імперія та нації. К., 2000.

Джерелознавство та Українська історіографія

1. *Багалій Д.* Нарис української історіографії. Київ, 1994. 288 с.
2. *Богдашина О. М.* Джерелознавство історії України: питання теорії, методики, історії: Навчально-методичний посібник. Харків: «Вид-во САГА», 2008. 214 с.
3. *Воронов В. І.* Джерелознавство історії України. Курс лекцій. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського університету, 2003. 336 с.

4. Джерелознавство історії України : довідник : навч. посіб. для студ. вузів / Я. Є. Боровський, М. Я. Варшавчик, І. Н. Войцехівська та ін. Київ, 1998. 212 с.
5. *Дорошенко Д. І.* Огляд української історіографії. Київ, 1996.
6. Історичне джерелознавство: Підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко та ін. Київ: Либідь, 2002. 488 с.
7. Історіографічний словник: Навч. посіб. Харків, 2004.
8. *Калакура Я. С.* Українська історіографія. Київ: Генеза, 2004. 496 с.
9. *Колесник І. І.* Українська історіографія, XVIII – початок XX ст.: Навч. посібник для вузів. Київ: Генеза, 2000. 254 с.
10. *Конончук І.* Джерелознавство: Навчально-методичний посібник. Ніжин: НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 88 с.
11. *Коцур А. П., Коцур В. П.* Історіографія історії України: Курс лекцій. Київ, 1996.
12. *Кравченко В. В.* Нариси української історіографії епохи національного відродження (друга половина XVIII – середина XIX ст.). Харків, 1996.
13. *Макарчук С.* Писемні джерела з історії України. Курс лекцій. Львів: Світ, 1999. 352 с.
14. *Стефанюк Г. В.* Джерелознавство: опорні конспекти і самостійна робота. Навчально-методичний посібник для студентів Інституту історії, політології і міжнародних відносин (заочна форма навчання). Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника», 2013. 129 с.
15. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2004.

Етнологія

1. *Балушок В. Г.* Етногенез українців. Київ, 2004.
2. *Вівчарик М., Капелюшний В.* Українська нація: витоки, становлення, сьогодення. Київ, 2003.
3. *Вовк Ф. Х.* Студії з української етнографії та антропології. Київ, 1995.
4. *Дворнік Ф.* Слов'яни в європейській історії та цивілізації. Київ, 2000.
5. Демографічна ситуація в Україні. Київ, 1993.
6. Етнічний довідник. Етнічні меншини. Київ, 1996.
7. Етнографія України / За ред. С. А. Макарчука. Львів, 2004.
8. Етнонаціональна структура українського суспільства. Довідник. Київ, 2004.
9. Етнос. Нація. Держава: Україна в контексті світового етнодержавницького досвіду. Київ, 2000.
10. *Залізник Д.* Від склавинів до української нації. Київ, 1997.
11. *Заставний Ф. Д.* Українські етнічні землі. Львів, 1993.
12. *Кафарський В. І., Савчук Б. П.* Етнологія. Підручник. – К., 2006.
13. Культура і побут населення України. Київ, 1993.
14. *Лозко Г.* Етнологія України. Київ, 2004.

15. *Макарчук С. Н.* Український етнос (виникнення та сучасний розвиток). Київ, 1992.
16. Мала енциклопедія етнодержавства. Київ, 1996.
17. *Петров В. П.* Походження українського народу. Київ, 1992.
18. *Пономарьов А. П.* Етнічність та етнічна історія України. Київ, 1996.
19. *Савчук Б.* Українська етнологія. Івано-Франківськ, 2004.
20. *Тиводар М.* Етнологія: навч. посібн. Львів: Світ, 2004. 624 с.
21. *Хоптяр Ю. А.* Етнологія: Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський, 2005.
22. *Шкварець В. П., Мельник М. Ф.* Історія рідного краю. Миколаївщина: Навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили; Одесса: ТОВ Від, 2003. 280 с.

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету
(протокол № 5 від «25» квітня 2024 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Вікторія ЧОРНА